

Türkiye’de Yerel Yönetimlerde Mimarın Rolü ve 6 Şubat Depremlerinde Yaşanan Kayıplarda Mimarın Sorumluluklarının Meslek Etiği Açısından Değerlendirilmesi

Asena SOYLUK ^{1*}, Esra DABAZ ²

ORCID 1: 0000-0002-6905-4774 ORCID 2: 0000-0001-8520-7323

¹ Gazi Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, 06570, Ankara, Türkiye.

² Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Fakültesi, Mimarlık Ana Bilim Dalı, 06570, Ankara, Türkiye.

* e-mail: esraadabaz@gmail.com

Öz

Ülkemizde 6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş merkezli 7.7 ve 7.6 şiddetinde iki büyük deprem meydana gelmiştir. Yaşanan büyük afette 11 ilde 50 binden fazla insan bina enkazlarının altında can vermiştir. Yapılara iskân veren ve denetleyen kurum olan belediyelerde çalışan birçok meslek disiplininden kişiler güvenilir yapı ve yapılaşmadan sorumludurlar. Bu çalışma kapsamında belediyelerde mimarın görevleri araştırılarak iskân ve yapı ruhsat sürecindeki rolleri ve sorumlulukları yapılan literatür taraması sonucu ortaya konulmuştur. İkinci aşamada ise mimarların uyması gereken etik ve davranış kuralları UIA (Uluslararası Mimarlar Birliği) ve TMMOB (Türkiye Mühendis ve Mimar Odaları Birliği) Mimarlar Odasının etik kodları kapsamında incelenmiştir. Sonuç olarak, yapı üretim süreçlerinde görev olan mimarlar ve bütün disiplinler etik değer ve sorumlulukları doğrultusunda depreme dayanıklı Türkiye ilkesini mutlaka benimsemelidirler.

Anahtar Kelimeler: Yerel yönetimde mimar, mimarlık etik kodları, 6 Şubat Depremleri.

The Role of the Architect in Local Governments in Türkiye and the Evaluation of the Architect's Responsibilities in terms of Professional Ethics in Losses in the February 6 Earthquakes

Abstract

Two major earthquakes with magnitudes of 7.7 and 7.6 occurred in our country on February 6, 2023, centered in Kahramanmaraş. In the great disaster, more than 50 thousand people died under building debris in 11 provinces. People from many professional disciplines working in municipalities, which are institutions that settle and supervise buildings, are responsible for reliable structures and construction. Within the scope of this study, the duties of the architect in municipalities were investigated and their roles and responsibilities in the settlement and building permit processes were revealed as a result of the literature review. In the second stage, the ethical and behavioral rules that architects must comply with were examined within the scope of the ethical codes of the UIA (International Union of Architects) and TMMOB (Union of Chambers of Engineers and Architects of Turkey) Chamber of Architects. As a result, architects and all disciplines involved in building production processes should definitely adopt the principle of an earthquake-resistant Turkey in line with their ethical values and responsibilities.

Keywords: Architect in local government, architecture ethics codes, February 6 Earthquakes.

Citation: Soyuk, A. & Dabaz, E. (2024). The role of the architect in local governments in Türkiye and the evaluation of the architect's responsibilities in terms of professional ethics in losses in the February 6 Earthquakes. *Journal of Architectural Sciences and Applications*, 9 (Special Issue), 163-178.

DOI: <https://doi.org/10.30785/mbud.1319270>

1. Giriş

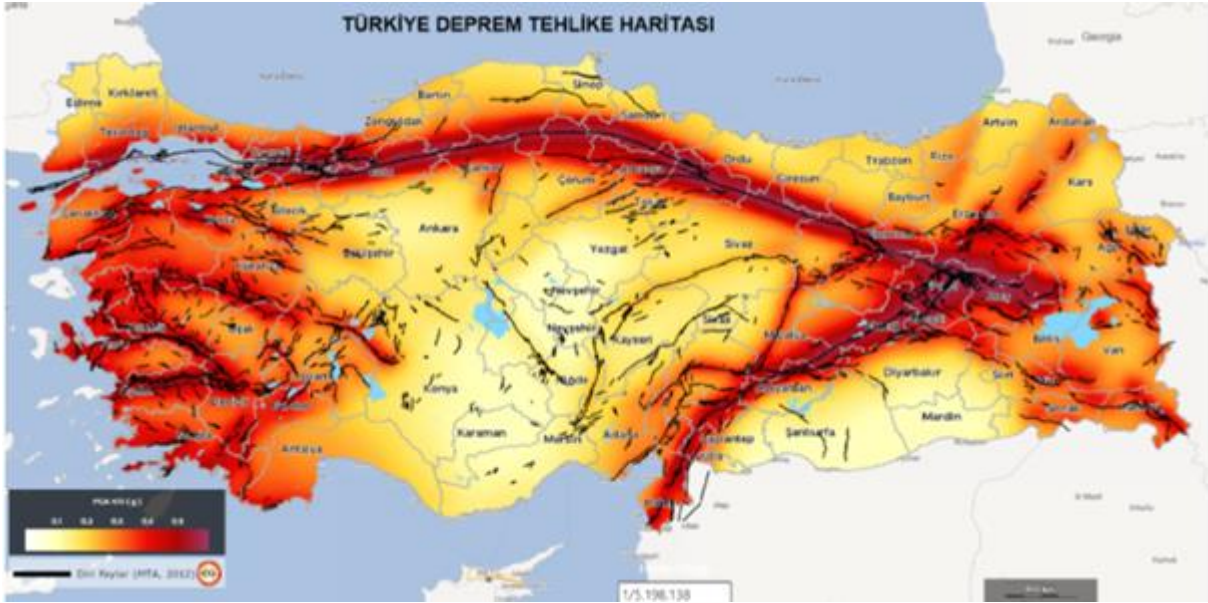
Ülkemizde yerinden yönetim ilkesine dayalı mahalli idarelerin kurulması ve yasal uygulamalarla korunması 1876 tarihinde yayınlanan Kanun-i Esasi'ye dayanır. Devletin görev, yetki ve sorumlulukları çok büyük bir alanı kapsamaktadır. Bu aşamada, görevlerin daha etkin ve hızlı gerçekleştirilebilmesi için 1930 yılında 1580 sayılı Belediye Kanunu ile mahalli idareler kurulmuştur. Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 127.maddesinde mahalli idareler şu şekilde yer almıştır: *“Mahalli idareler; il, belediye veya köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, gene kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişileridir. Mahalli idarelerin kuruluş ve görevleri ile yetkileri, yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenlenir”* (Tortop, 1985; Boulanger, 2023; Karataş ve Tarhan, 2021).

Belediye kavramı 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda şu şekilde açıklanmıştır: *“Belde sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idarî ve malî özerkliğe sahip kamu tüzel kişisini ifade eder.”* Kamu kurumları arasında halka ulaşma açısından belediyeler köprü görevindedir ve halka en yakın olan yönetim birimleridir. Yönetimin başarısı topluma verdiği destek ve güven ile ölçülebilir. Toplumsal destek, yerel yönetimler için hayati önem taşımaktadır (Karataş ve Tarhan, 2021; Belediye Kanunu, 2005).

Türkiye sahip olduğu tektonik, sismik, topografik ve iklim yapısından dolayı doğal afetlerle sık sık karşılaşan bir ülkedir. Bunlardan en önemlisi de depremdir. Ülkemiz depremlerde insan kaybı açısından dünyada üçüncü sırada bulunmaktadır. Her yıl büyüklüğü 5 ile 6 arasında değişen en az bir deprem yaşanmaktadır. Türkiye 1900 yılından itibaren can kaybına neden olan 269 deprem geçirmiştir. Bu depremlerin en büyükleri sırasıyla 2023 Kahramanmaraş, 1939 Erzincan ve 1999 Marmara Depremleridir (T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı [TSBB], 2023; T.C. İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı [AFAD], t.y.a).

Yaşanan depremlerde maddi ve manevi zararların en aza indirilmesi için risk ve kriz yönetimi kapsamında gerekli tedbirlerin alınması hayati bir zorunluluktur. Afet ve Risk Yönetiminin amacı; yerleşim yerlerinde afetlerin önlenmesi, afetlere karşı hazırlıklı olunması ve zararlarının azaltılması için afet öncesinde alınacak tedbirler ile afet sırasında ve sonrasında hızlı ve etkin kurtarma, ilk yardım, geçici barınma ve yeniden inşa faaliyetlerinin yürütülmesi için gerekli teknik, idari ve hukuki çalışmaların gerek merkezi ve yerel yönetimler gerekse tüm kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum kuruluşları tarafından halkın da katılımıyla bir sistem dahilinde yürütülmesini sağlamaktır (Gül ve Keçer, 2023).

Ülkemizde doğal afetlere yönelik ilk çalışmalar 1939 Erzincan Depremi sonrası yapılmıştır. 1959 yılında 7259 sayılı “Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun” hayata geçirilmiştir. 1988 yılında “Afetlere İlişkin Acil Yardım Teşkilatı ve Planlama Esaslarına Dair Yönetmelik” ile çalışmalar devam etmiştir. Son olarak ise 2009 yılında 5902 sayılı yasa ile Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı kurulmuş ve Başbakanlık'a bağlanmıştır. 15 Temmuz 2018 tarihinde 4 Nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı İçişleri Bakanlığına bağlanarak bugünkü şeklini almıştır. AFAD, afetlerin önlenmesi ve zararlarının azaltılması, afetlere müdahale edilmesi için önemli çalışmalar yapmaktadır (AFAD, t.y.a). Bu çalışmalar ülkemizin depreme dirençli olması için büyük önem arz etmektedir. Şekil 1'de, Türkiye'nin deprem tehlikesini en belirgin olarak gösteren, 2018 yılında AFAD tarafından hazırlanan harita bu hazırlığın ne kadar gerekli olduğunu ispatlar niteliktedir. Afet ve risk yönetimi sağlanırken yerindelik kavramı gereği yerel yönetimler bu işin merkezinde olmalıdır. Bu bağlamda yerel yönetimler, deprem gibi afetlerin etkisini en aza indirmek, hızlı bir şekilde müdahale etmek, iyileştirme çalışmaları sağlamak ve gelecekteki afetleri önlemek veya azaltmak için direnç oluşturmaktan sorumludur (Gül ve Keçer, 2023). Güvenli yapılar ve yapılaşma için yerel yönetimlerde görev alan mimar, inşaat mühendisi ve şehir bölge planlamacılar mutlaka yönetmeliklere uygun bir şekilde uzmanlık alanlarında titiz bir çalışma yapmalıdırlar. Yapılan çalışma kapsamında yerel yönetimlerde onay merci olan mimarların görev ve sorumlulukları mevzuatlar üzerinden belirlenmiştir ve yapılan çıkarımlar mimarlık etiğine dayandırılarak yorumlanmıştır.

Şekil 1. Türkiye deprem tehlike haritası (AFAD, t.y.b)

2. Materyal ve Yöntem

Yapılan çalışma da literatür taraması yöntemi kullanılmıştır. Mimarlık ve etik ilişkisini, TMMOB (Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği) ve UIA (Uluslararası Mimarlar Birliği)'nin mimarlık etik kodları üzerinden okumalar yaparak değerlendirmeler yapılmaya çalışılmıştır.

2.1. Etik Kavramı

Etik kavramı, bireylerin ve toplumların arasındaki ilişkilerin temeli olan değerleri ve ölçütleri, ahlaki davranışlarla ilgili sorunları inceleyen bir felsefi disiplin olarak tanımlanabilir. Bu disiplin, iyi-kötü, doğru-yanlış gibi ahlaki kavramları araştırır. Temel olarak, etik, insan davranışlarını ahlaki açıdan irdeleyen bir kavramdır (Kaplan, 2009).

Mimarlık ile etik arasındaki ilişki Wasserman, Sullivan ve Palermo'nun 2000 yılında beraber yayınladığı *Ethics and the Practice of Architecture* isimli kitabında şu şekilde açıklanmıştır: *"Binaların neden yapıldığını düşünelim? İşverenin umutları, amacı ve niyeti nedir? Bu genelde, bir şeyin geliştirilmesi, nitelikleştirilmesi ya da yeni olarak yaratılması ile ilgilidir; örnek olarak okul, kilise, ofis: daha çok insanı misafir etmek için daha büyük yapılar, ya da günümüze uygun hale getirilmek için yenileştirilenler ya da daha iyiyi, daha güzeli, daha rahatı, daha kullanışlı alana sahip olan yeni olarak yapılanlar. Neden inşa ettiğimiz, genelde gelecekte daha iyiyi yapmak arzusuyla alakalıdır. Bu aynı zamanda etik bir standarttır ki, etik girişimler bizi neyin iyi olduğunu neyin doğru olduğunu ayırt etmemize yardım eder"*. Bu tanımlama mimarlık ve etiğin iyi ve doğru arayışının ortak noktası olduğunu göstermektedir. Mimarlık unvanını kazananların, profesyonel olarak gerçekleştirdikleri mimarlık mesleği uygulamaları, Weisman'ın ifadesiyle, inşa edebilme gücüne sahip olanların yaptıkları işlerin kaydını oluşturur. Mimarlık mesleğinde, inşa edebilme gücünün varlığı endişelere sebep olmaktadır. Bu nedenle, bu gücü sınırlayabilecek ve yönlendirebilecek etik çerçevelere ihtiyaç vardır. Mesleki etik ve davranış kurallarının belirlenmesi ve bilincinin kazanılmasında öncelikle geniş alana hitap eden çalışmalar incelenmelidir (Erdi, 2009; Sadri, 2012).

2.1.1. UIA etik ve davranış kuralları

Kasım 1997'de ilk çalışmaları yapılan metin Haziran 1999'da kabul edilmiştir. Son revizesi 2017 yılında yapılmış ve Eylül 2017'de Güney Kore'nin Seul kentindeki UIA Meclisi tarafından onaylanmasıyla bugünkü halini almıştır (Union International des Architects [UIA], 2017).

Kılavuzun giriş kısmında etik ve davranış kurallarının bu ilkeye bağlı olarak okunacağı ve yorumlanacağı belirtilmiştir: *"Mimarlar bağımsızlık, tarafsızlık, mesleki gizlilik, dürüstlük, yeterlilik ve profesyonellik standartlarına ve tasarım, teknik ve hizmet çıktılarının mümkün olan en yüksek kalitesine uymakla yükümlü olmalıdır. Yapılı çevrenin gelişimi için gerekli olan özel ve benzersiz bilgiyi, mesleki becerileri*

ve yetenekleri toplumlara ve bu gelişimin gerçekleştiği kültürlere getirmelidir.” Kurallar tüm mesleki faaliyetler için geçerlidir. Kamuya, mimarlığın müşterilerine ve kullanıcılarına, inşaat endüstrilerine, mimarlık sanatı ve bilimine sorumluları ele alınmaktadır (UIA, 2017). Örgütün mimar için belirlediği etik ve davranış kuralları Çizelge 1’de belirtilmiştir.

Çizelge 1. UIA etik ve davranış kuralları (UIA, 2017)

UIA Etik ve Davranış Kuralları			
Genel Yükümlülükler	Topluma Karşı Yükümlülükler	İşverene Karşı Yükümlülükler	Mesleğe Karşı Yükümlülükler
Sürekli Mesleki Bilgi ve Becerilerini Geliştirme	Doğal ve Kültürel Mirasın Korunması/Toplum Çıkarlarını Gözetme	İşi Yeterli Olduğunda Üstlenme	Faaliyetleri Tarafsızlık, Gizlilik, Doğruluk, Adalet ve Dürüstlikle Yürütme
Mükemmellik Standartlarını Sürekli Yükseltmeye Çalışma	Kendini ve Mesleki Hizmetini Doğru Tanıtma	İşi Beceri, Özen ve Titizlikle Yerine Getirme	Uygun Olmayan Kişilerle Ortaklık Kurmama
Yeterli Sayıda Kalifiye Eleman Bulundurma	UIA Etik Kurallarına ve Ülkesinin Kanunlarına Uyma	İşi Anlaşılan Makul Sürede Tamamlama	Mesleğin Bağımsızlığını, Tarafsızlığını, Saygınlığını ve Dürüstlüğünü Destekleme
Denetim Yapma (Özdenetim)	Mesleki Yükümlülükleriyle Bağdaşmayan Konularda Hareket Etmeme	İşverene Önemli Konularda Sürekli Bilgi Verme	Çalışanlara Yasalara Uygun Ödeme Yapma
İstifa Etme Hakkına Sahip Olma	Yanılıcı Beyanda Bulunmama	Sadece Yazılı Sözleşmede Belirtilen Ödemeyi Uygulama	Ayrımcılık Yapmama
Yeterli Bilgiye Sahip Olmadan Ücret Teklifinde Bulunmama	Yasal veya Etik Olmayan Davranışları Teşvik Etmeme, Desteklememe	İşverenin Gizli Bilgilerini İfşa Etmeme	Meslektaşının Fikirlerinden Haksız Yere Yararlanmama
Meslektaşının Aynı İş İçin Ücret Teklifine Göre Değişiklik Yapmama		Çıkar Çatışması Yaratabilecek Durumları Bildirme	Jüri Üyeliği Yapılan Yarışmanın İşinde Görev Üstlenmeme
Yetersiz Kaynak Kullanmama		İşverenin İsteklerine Kural ve Kanunlarla Çelişmediği Sürece Saygı Duyma	Meslektaşının Çalışmasını Kötü Niyetle veya Haksız Yere Eleştirmeme
		Herhangi Bir Teşvik ve Ödeme Teklif Etmeme ve Kabul Etmeme	Aynı Proje İçin Mevcut Sözleşmesi Olan Meslektaşını Haberdar Etme
		Bağımsız ve Tarafsız Tavsiyelerde Bulunma	Meslektaşının Çalışması Hakkında Görüş Bildirmek Üzere Görevlendirildiğinde Haberdar Etme
		Görevlendirme Şartlarını Yazılı Anlaşma ile Belirleme	Mesleki Maddi Durumunu Yasalara Uygun Bir Şekilde Yönetme
		Mesleki Sorumluluk Sigortası Yaptırma	İlgili Başvuru İmzalarını Mimar Harici Kimsenin İmzalamaması
		Şikayetleri Nazik Bir Şekilde Yazılı Olarak Ele Alma	Mesleki Kurum Mimar veya Firma Aleyhinde İşlem Başlattığında Mimarın Şahsen Cevap Vermesi
		Uyuşmazlık Çözüm Prosedürleri Hakkında Bilgilendirme	Kayıtlı Olmadığı Ülkede Hizmet Veren Mimarın, Yerel Bir Mimar ile İşbirliği Yapması

2.1.2. TMMOB Mimarlar Odası Mesleki Davranış Kuralları Yönetmeliği

Türkiye’de mimarlık ile ilgili resmi kurum, TMMOB’ye bağlı Mimarlar Odasıdır. Yönetmelik 1954 yılında 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanununun 2. Maddesine dayandırılarak hazırlanmıştır. Madde 1’de yönetmeliğin amacı şu şekilde belirtilmiştir: “Mimarların, mimari faaliyet alanları ve sundukları mimarlık hizmetinin türü ne olursa olsun, mimarlık uygulamalarında ve mesleki etkinliklerinde topluma, işverene, meslektaşlarına ve Mimarlar Odasına karşı davranışlarına ilişkin yükümlülükleri ve meslek mensuplarının birbiriyle ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hâkim kılmakla ilgili, usul ve esasları düzenlemektir.” Bu yönetmelik kamu kurumlarında ve özel sektörde çalışan mimarları kapsamaktadır. Kurallara uymayan meslek mensuplarını, Mimarlar Odası Yönetim Kurulu, Mimarlar Odası Onur Kuruluna hakkında soruşturma başlatmak üzere sevk eder (*Mimarlar Odası Mevzuatı*). Yönetmelikte mimarlar için belirlenen mesleki davranış kuralları Çizelge 2’de belirtilmiştir.

Çizelge 2. TMMOB Mimarlar Odası Mesleki Davranış Kuralları Yönetmeliği (TMMOB Mimarlar Odası, 2009)

TMMOB Mimarlar Odası Mesleki Davranış Kuralları Yönetmeliği				
Topluma Karşı Yükümlülükler	Meslektaşına Karşı Yükümlülükler	İşverene Karşı Yükümlülükler	Mesleğe Karşı Yükümlülükler	Meslek Odasına Karşı Yükümlülükler
Ayrımcılık Yapmama/İnsan Haklarına Saygılı Olma	Meslektaşına Zarar Vermekten Kaçınma	Yazılı Sözleşme Yapma ve Buna Uyma	Mesleğin İtibarını Zedelememe	Oda Kararlarına Uyma
Doğal, Kültürel Miras ve Kentsel, Çevresel Değerlerin Korunması/Toplum Yararına Öncelik Verilmesi	Meslektaşlarını Mesleki Olarak Kötülememe	Gizli Bilgilere Saygı Gösterme	Faaliyetini Bağımsızlık, Tarafsızlık, Gizlilik, Dürüstlük, Doğruluk ve Adalet İlkeleriyle Yürütme	Oda Tarafından Uygun Görülmeyen Yarışmaya Katılmama, İhalelere Teklif Vermeme
Mesleki Sorumluluk ile Hizmet Sunma	İzinsiz Proje Kullanmama/Telif Haklarını Kötüye Kullanmama	Yanıltıcı Bilgiler Vermeme/Ayrımcılık Yapmama	Gerçeğe Aykırı İlan Vermeme/Reklam Yapmama	Kamu Yararına Aykırı İstekleri Odaya Bildirme
	Başkası Tarafından Tasarlanmış İşin Sorumluluğunu Üstlenmeden Meslektaşına veya Odaya Bildirme	İşi Meslek Etiğine ve Yasaya Uygun Yürütmek/Sözleşmede Belirtilen Sürede Tamamlama	Uyumsuz Kişilerle Ortaklık Kurmama	Odada Görevlendirilen Mimarın Görevini Doğru Yapması
	Meslektaşlarının Eserlerini Dürüst, Nesnel ve Yapıcı Olarak Eleştirebilme/Eleştirileri Hoşgörüyü Karşılama	İsteklere Saygı Gösterme/Onay Almadan Hareket Etmemek	Yasalarca Kendisine Verilmeyen Unvan Kullanmama	
	Aynı İş İçin Daha Önce Anlaşılan Meslektaşını ve Odayı Haberdar Etme	Özendirici Herhangi Bir Teklifte Bulunmama	Başkası Tarafından Anlaşması Tamamlanmış İş Teklifini Odaya Bildirme	
	Başkasına Ait İş Kendisine Mal Etmeme/Meslektaşlarının Eserlerine Saygılı Olma			
	Meslektaşına Hakaret Etmeme			
	Meslektaşlarının Mesleki ve Özlük Haklarını Koruma			

2.2. Değerlendirme Ölçütü Olarak Etik

Genel anlamıyla meslek etiğinin amacı, kişilerin karar verirken ve eylemde bulunurken doğruyu yanlış, iyiyi kötüyü ayırt etmesini sağlamaktır, genel çıkarları, bireysel çıkarlardan ön planda tutmak, meslektaşlar arasında rekabeti düzenlemek, mesleki standartları belirlemektir. Kısaca meslek etiği meslek mensuplarına rehberlik eden ve toplumun refahını korumayı amaçlayan kuralların bütünüdür (Şimşek, 2021).

Mimarlık meslek etiğinin, Uluslararası ile Türkiye kurallarını karşılaştırdığımızda ikisi de topluma, işverene ve mesleğe karşı sorumluluklara farklı başlıklar açarak değinmiştir. UIA, meslektaşına karşı olan sorumluluklarını mesleğe olan sorumluluklar başlığının içinde ele almıştır. TMMOB, bağlı olduğu odaya karşı da yükümlü olduğunu belirtmiştir. Ek olarak UIA, özdenetim kavramından bahsederek mimarın, kendisini ve çalışanlarını denetlemesi gerektiğine değinmiştir. Mesleki gelişime ve meslek standartlarının yükseltilmesine önem vermiştir. Mimarın mesleki sorumluluk sigortası yaptırması gerektiğini belirtmiştir. En önemlisi etik kuralların ikisi de kanunlara ve kurallara göre hareket etmeyi zorunlu kılmıştır. Çizelge 3'te yerel yönetimde yer alan mimarın sorumluluklarını incelenen etik kodlar kapsamında değerlendirme kavramları belirlenmiştir.

Çizelge 3. Yerel yönetimde görev alan mimarın mimarlık etiği açısından değerlendirme kavramları

Mimarlık Etiği Değerlendirme Kavramları		
Yetkinlik	Sürekli Mesleki Gelişim	Çıkarları Koruma
Yasallık	Sorumluluk ve Yetki Alanı Yönetimi	Bilgilendirme
Denetim	Dürüstlük	Tarafsızlık

3. Bulgular ve Tartışma

Mimarlık meslek mensuplarının çeşitli çalışma alanları vardır. Özel sektörde, kamu kurumlarında, yapı denetim firmalarında ve şantiyelerde farklı görevlerde yer alabilmektedirler. Çalışmanın bu bölümünde önce mimarların belediyelerde görev alabileceği birimler ve görevleri belirlenmiştir. Sonrasında bir yapının iskan ve ruhsat alma sürecinde mimarların yer aldığı alanlar, görevler ve sorumlulukları tablo üzerinden açıklanmıştır.

3.1. Yerel Yönetimlerde Mimarların Görev Alabileceği Birimler

Belediyeler de tıpkı ülke yönetiminin yerel yönetimlere ayrılması gibi kendi içinde bölümlenmiştir. Aynı amaca hizmet eden alanlar tek bir birim altında toplanmıştır. Belediye birimlerinin sayısı nüfusa ve gereksinimlere göre farklılık gösterebilir. Bu bağlamda isimleri de küçük farklılıklarla değişebilir.

Fen İşleri Dairesi Başkanlığı: Belediye tarafından planlanan her türlü yapım işlerini, belediyenin görev alanında olan yolların açılmasını, yapılmasını ve onarılması işlerini gerçekleştirir. Ayrıca belediye tarafından yapılan her türlü yıkım işi de bu müdürlük tarafından yapılır/yaptırılır. Mimarlar bu birimde su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel alt yapı projelerinde yer alabilir (İstanbul Büyükşehir Belediyesi [İBB], t.y.e; Belediye Kanunu, 2005).

İmar ve Şehircilik Dairesi Başkanlığı: İlgili kanunlar ve bu kanunlara ait yönetmelikler ile belediye sınırlarında bulunan imar hareketlerini denetlemek, yapı ruhsatı ve yapı kullanma izin belgesi vermek, yapılaşma ve yapı yüksekliğine ilişkin uygunluk görüşü vermek kısacası imar ile ilgili tüm görevleri yapmaktadır. Mimarlar bu birimde yer almak zorundadır. Çoğunlukla konut denetimi ve onay merci olarak çalışmaktadır (İBB, t.y.f; Belediye Kanunu, 2005).

Park Bahçe ve Yeşil Alanlar Dairesi Başkanlığı: Belediye sınırları içerisinde çocuk parkı, bahçe, oyun alanı, yaya yolu ve yeşil alan projelerini yapmak/yaptırmak ve denetimlerini sağlamak başlıca görevlerindedir. Mimarlar bu birimde ağaçlandırma, park ve yeşil alan tasarımında yer alabilir (İBB, t.y.h; Belediye Kanunu, 2005).

Kültür Varlıkları Dairesi Başkanlığı: Korunması gereken taşınmaz kültür varlıkları, sit alanları ve tarihsel çevreler için kentsel tasarım projeleri hazırlamak/hazırlatmak, rölöve ve restorasyon çalışmalarını denetlemek başlıca görevlerindedir (İBB, t.y.g).

Deprem Risk Yönetimi ve Kentsel İyileştirme Dairesi Başkanlığı: Görevi belediye sınırları içinde afet risklerini belirleyerek tehlike haritalarını oluşturup deprem riskini azaltmak için gerekli plan ve proje yapmak/yaptırmaktır. Mimarlar bu birimde çevre ve çevre sağlığı alanında çalışabilir (İBB, t.y.a; Belediye Kanunu, 2005).

Raylı Sistem Dairesi Başkanlığı: Raylı sistem güzergâhlarını, gerekli projeyi, kullanılacak malzemeleri, gerekli tadilat işlerini kısacası raylı sistem ile ilgili her detayı yapmak/yaptırmak ve bunların hepsini inceleyip kontrolünü sağlamak zorundadır (İBB, t.y.ı).

Emlak Yönetimi Dairesi Başkanlığı: Belediyenin ihtiyaç duyduğu veya mülkiyetindeki taşınmazların işlemleri ve bu mülklerin yönetimi yapılmaktadır (İBB, t.y.c).

Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı: Görevi belediyeye ait veya belediyenin kullanımında olan tüm bina ve tesislerin bakım ve onarımını yapmaktır. Mimarlar bu birimde kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor binaları ile orta ve yüksek öğrenim öğrenci yurtları yapımı hizmetlerinde görev alabilir (İBB, t.y.b; Belediye Kanunu 2005).

Etüd ve Projeler Dairesi Başkanlığı: Altyapı, üstyapı ve kentsel tasarım projelerini değerlendirir, incelemesini yapar uygun görülmesi halinde projeyi hazırlar/hazırlatır. Diğer birimlerle koordineli olarak çalışma sağlar (İBB, t.y.d).

Birimlerin görevleri incelendiğinde mimarların görevleri çoğunlukla denetlemek ve kontrol etmektir. Proje onayları ve projenin süreci takibinde mimarlar sıklıkla bulunur. Çalışma kapsamında birimlerden daha çok inceleyeceğimiz İmar ve Şehircilik Dairesi Başkanlığıdır. Bir inşaatın başlangıcından yapı kullanma izni alınmasına kadar geçen süreci bu birim yönetmektedir.

3.2. İskân ve Ruhsat Sürecinde Mimarların Rolü

1999 Marmara Depremi sonrasında yapı stoğunun depreme karşı daha dayanıklı hale gelmesi için imar kanunlarında değişiklikler yapılmıştır. Önlemler kapsamında binalarda kullanılacak malzemelerin kalitesine dikkat edilmesi gerektiği ve deprem sigortasının zorunlu olması vurgulanmıştır. Deprem hasarlarını azaltmak için kentsel dönüşüm çalışmalarına başlanmıştır (Arslan, 2020).

6 Şubat Kahramanmaraş merkezli yaşanan depremlerin sonrasında Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığının hazırladığı deprem raporuna göre “Depremden etkilenen 11 ilde 6 Mart 2023 tarihi itibarıyla 1.712.182 binada hasar tespit çalışması yapılmıştır. Buna göre; 35.355 binanın yıkılmış, 17.491 binanın acil olarak yıkılması gerektiği ve 179.786 binanın ağır, 40.228 binanın orta ve 431.421 binanın az hasarlı olduğu tespit edilmiştir. Yıkılan veya büyük hasar gören binaların arasında mesken olarak kullanılanların dışında tarihi ve kültürel yapılar, okullar, idari binalar, hastaneler, oteller de bulunmaktadır” (TSBB, 2023). Şekil 2’de 6 Şubat depremlerinde ağır hasar alan ve yıkılan binalar gösterilmiştir.

Şekil 2. Yıkılan ve hasar gören yapılardan görüntüler (TSBB, 2023)

İskân kavramı, basit anlamıyla yerleşmek demektir. Tarihçi Hallaçoğlu ise iskânı “beşeri bir yerleşme” olarak ifade etmiştir. Bu tanım mecburi veya ihtiyari yer değiştirmeleri işaret eder. Yerleşim merkezlerinin farklılığı, toplu veya dağınık yerleşimler şeklinde tanımlandığında iskân kavramı oldukça geniş kapsamlıdır (İnan, 2016). Tapuda ise iskân belgesi yapının kullanıma uygunluğunu resmi olarak göstermektedir. Çizelge 4’te mimarın iskân ve ruhsat süreci boyunca farklı kuruluşlarda farklı görevleri belirtilmiştir.

Çizelge 4. İskân ve ruhsat süreci ve mimarın süreçteki rolü (Türkiye Belediyeler Birliği, 2014)

İskân ve Ruhsat Süreci		Mimarın Rolü
1	<i>Aplikasyon Krokisi</i> LİHKAB (Lisanslı Harita ve Kadastro Bürosu)’a başvurulur.	
2	<i>İmar Durum Belgesi (ÇAP)</i> Belediyenin imar ve şehircilik bölümüne başvurulur.	Bu aşamada mimar yer almamaktadır.
3	<i>Yol Kotu Tutanağı Belgesi</i> Belediyenin imar ve şehircilik bölümüne başvurulur.	
4	<i>Mimarlık Hizmeti</i> Yapı sahibi, serbest olarak mimarlık hizmetleri yapan proje ofisleri ile mimari projenin hazırlanması için sözleşme yapar.	Bu aşamada serbest mimar yer almaktadır. İş yasalara, etik ve davranış kurallarına uyarak yapmalıdır. Yeterli bilgiye ve donanıma sahip değilse projeyi üstlenmemelidir. Müşteriyi yanıltmamalı, ayrıcalık yapmamalıdır. Sadece yazılı sözleşmede belirtilen ödemeyi kabul etmeli, özendirici tekliflerde bulunmamalıdır. Aynı iş için daha önce bir mimarla anlaşılıysa veya başka mimar tasarladıysa meslektaşını haberdar etmelidir.
5	<i>Mimari Proje Tamamlanması</i> Mimari proje müellifi projesini ilgili yönetmeliklere bağlı kalarak tamamlar. Gerekli disiplinler ile iletişim kurarak mühendislik hizmetleri yürütülür.	
6	<i>Yapı Denetim Onayı</i> Hazırlanan mimari proje ve diğer disiplinlerin projeleri yapı denetim firmasında çalışan denetçiler tarafından kontrol edilir. Hata görülmez ise uygunluk yazısı ve proje kontrol formu imzalanır.	Bu aşamada yapı denetim firmasında çalışan mimar yer almaktadır. Denetim sırasında gerekli yönetmelikleri incelemelidir. Kanunlara uygun olmayan işlemler yapmamalıdır. İncelemeleri sırasında dikkatli davranmalıdır.
7	<i>Belediye Onayı</i> Belediyede görev alan mimar ve mühendisler projeleri inceleyip onaylar. Projenin metrekaşe cetveli ve arsanın hafriyat hesabı hazırlanır. Yapı sahibi ile Yapı Denetim Firması ilgili sözleşmeyi imzalar. İnşaat metrekaşesine göre, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nın internet adresinden Yapıya İlişkin Bilgi Formu (YİBF) alınır.	Bu aşamada belediyede çalışan mimar yer almaktadır. Projeleri onaylarken ilgili yönetmelikleri referans almalıdır. Yapı yaklaşma ve yol mesafelerine, saçak seviyesine, kat sayısına, TAKS ve KAKS hesabına, subasman kot durumunun imar durum belgesine uygun olup olmadığını kontrol etmelidir. Bu onayı yaparken mesleki sorumluluğunun farkında olmalıdır.
8	<i>Yapı Ruhsatı Düzenlenmesi</i> NVİ (Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü) internet adresinden yapı ruhsatı düzenlenir. Bu arada yapı arsasında bir yapı bulunuyorsa yıkımı yapılır.	Bu aşamada mimar yer almamaktadır.
9	<i>Yapı Ruhsat Onayı</i> Yapı ruhsatında ismi yer alan kişiler imzalarını atar. İmzalar tamamlandığında YDS (Yapı Denetim Sistemi) ve NVİ sistemlerinde onay işlemleri tamamlanmış olur.	
10	<i>İşyeri Teslim Tutanağı Belgesi</i> Yapı sahibi ile proje yüklenicisi veya şantiye şefi belgeyi imzalar ve belediyeye başvuru yapar. Belediye bilgileri kontrol ettikten sonra işyeri teslim tutanağı YDS üzerinden onaylanır.	Bu aşamada şantiye şefi olarak mimar yer almaktadır. İnşaatın mimari ve statik projeye uygun yapılıp yapılmadığını denetlemek şantiye şefinin görevidir. Mesleki yükümlülüğün gerektirdiği özende görevini yapmalıdır.
<i>İş Bitirme Tutanağı</i>		

11	Belediye çalışan teknik elemanlar, yapının inşaatının proje uygunluğunu kontrol eder. Yapı Denetim firması gerekli olan diğer belgeleri tamamlar. Bunlar: Enerji Kimlik Belgesi, Kanal Vizesi, Vaziyet Planı, Bağımsız Bölüm Planı, Cephe Fotoğrafları, Asansör Ruhsatı, Sığınak Raporu, Çevre Düzeni Raporu.	Bu aşamada belediyede çalışan mimar yer almaktadır. İnşaatı yerinde incelemelidir. İş projeye uygun olarak tamamlanmadıysa, eksikler veya hatalar varsa Yapı Kullanma İzin Belgesini onaylamamalıdır.
<i>Yapı Kullanma İzin Belgesi</i>		
12	İnşai faaliyet bittikten sonra herhangi bir hata görülmediği durumda Yapı Kullanma İzni (İskân) alınır.	

4. Sonuç ve Öneriler

Tablo 4 incelendiğinde Yapı Kullanma İzni alınana kadar mimarlar birçok aşamada yer almaktadır. Bunlar proje tasarımında işi üstlenen serbest mimar, yapı denetim firmasında çalışan denetçi mimar, belediyede çalışan kamu mimarı ve şantiye şefi olarak çalışan mimardır. Meslek pratiğinin başarılı bir şekilde gerçekleştirilmesi için tüm katılımcıların bu süreçte etik değer ve sorumluluklara uyması gerekmektedir. Son karar merci olan yerel yönetimde görev alan kamu mimarlarının sorumlulukları oldukça fazladır. Yerel yönetimlerde yer alan mimarların onay verme aşamasında uyması gereken mesleki davranış ve etik kuralları Bölüm 2’de açıklanmıştır. Bu bölümde ise elde edilen etik kavramları üzerinden yerel yönetimde görev alan mimarlara önerilerde bulunulmuştur.

- **Yetkinlik:** Mimar mesleki ve teknik bilgi edinmeden yerel yönetimde yer almamalıdır. UIA’nın 2002 yılında yaptığı araştırmalarında mimarların yetkinlik kazanması için mesleğe girişte sınav zorunluluğu vardır. Akademik kurulların dışında yetkili kurullarca yapılan sınavdan geçmeden mesleğe başlayamamaktadırlar. Avusturya, Zimbabve, Kanada, Çin, Japonya gibi 39 ülkede bu sistem geçerliken Türkiye’nin de bulunduğu 37 ülkede sınav sistemi yoktur (Erdi, 2009). Ülkemizde daha yetkin mimarların yetişebilmesi için mesleğe girişte mesleki sınav zorunluluğu getirilmelidir.
- **Çıkarları Koruma:** Mimar toplumsal çıkarlara öncelik verip toplum yararını gözetmelidir. Yapı sahibi ile arasında yaşanabilecek çıkar çatışmalarını etik ve mesleki davranış kurallarına göre yönetebilmelidir. Çıkarı için kanunsuz bir eylemde bulunmamalıdır.
- **Sürekli Mesleki Gelişim:** Mimar kendisi ve mesleği için sürekli kendini geliştirmeli, mesleğinin gelişimine de katkıda bulunmalıdır. Değişen gündeme ve çağın gereklerine göre ilgili eğitimleri almalıdır.
- **Yasallık:** Mimar aldığı her kararda, verdiği her onayda yasa, kural ve yönetmeliklere uygun davranmalıdır. Uygun olmayan hiçbir belgeyi imzalamamalıdır.
- **Sorumluluk ve Yetki Alanı Yönetimi:** Mimar sorumluluğunun farkında olmalı, bağlı olduğu kurum kültürüne bağlı olarak kararlar almalıdır. Etik dışı hareketlerde bulunmamalı, yetkisini kötüye kullanmamalıdır.
- **Bilgilendirme:** Mimar, yapı sahibini profesyonel, hukuki ve mesleki açıdan bilgilendirmelidir. Yasalar gereği doğru ve yanlış uygulamalardan bahsetmeli, kişileri yönlendirmelidir.
- **Denetim:** Mimar, Yapı Ruhsatı ve Yapı Kullanma İzin belgesini onaylamadan önce gerekli denetimleri yapmış olmalıdır. Teknik açıdan tüm denetimleri tamamlayıp hatalar düzeltilmeden herhangi bir onay vermemelidir.
- **Dürüstlük:** Mimar meslektaşları ve halk ile olan ilişkilerinde dürüst ve doğru olmalıdır. İnsanları yanıltmamalı, kandırmamalıdır. Dürüstlükleri konusunda kuşku uyandırabilecek davranışlarda bulunmaktan kaçınmalı, mesleğinin saygınlığını korumalıdır. Davranışları ahlaki ve etik olgunluğa erişmiş olmalıdır. UIA’nın 2002 yılında yaptığı araştırmalarında bütün ülkelerin meslek ahlak kuralları olduğu görülmektedir. Mimarlar bu kurallara uymalıdır (Erdi, 2009).
- **Tarafsızlık:** Mimar tarafsız, eşit ve adaletli davranmalıdır. Yaşanabilecek çıkar çatışmasında veya yapı sahibinin istekleri konusunda tarafsız davranıp yasalara uygun şekilde karar vermelidir.
- **Güvenilirlik:** Mimar yasalara bağlı, tutarlı ve istikrarlı kararlar vermelidir.

Yapılan bu çalışma özellikle yerel yönetimlerde görev alan mimarlara dikkat etmesi gereken etik kuralları göstermeyi amaçlamıştır. Mimarların profesyonel hayattaki karmaşık ve zorlayıcı yapım süreçlerini doğru biçimde yönetmeleri ve mesleki etik ilkelerinin gerektirdiği sorumluluklardan taviz vermemeleri gerekmektedir. Sonuç olarak yapı üretim süreçlerinde görev olan bütün disiplinler etik değer ve sorumlulukları doğrultusunda depreme dayanıklı Türkiye ilkesini mutlaka benimsemelidirler.

Teşekkür ve Bilgi Notu

Makalede ulusal ve uluslararası araştırma ve yayın etiğine uyulmuştur. Çalışmada etik kurul izni gerekmemiştir.

Yazar Katkısı ve Çıkar Çatışması Beyan Bilgisi

Makalede tüm yazarlar aynı oranda katkıda bulunmuştur. Herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynaklar

- Arslan, R. (2020). 1943 Ladik depremi. *Journal of Humanities and Tourism Research*, 10 (1), 143-160. Erişim Adresi (19.01.2024): <https://dergipark.org.tr/tr/pub/johut/issue/54220/733083>
- Belediye Kanunu. (2005, 07 13). T.C. Resmi Gazete (Sayı:5393). Başbakanlık Basımevi, Ankara. Erişim Adresi (13.06.2023): <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5393&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>
- Boulanger, Ö. (2023). Mücavir alan kavramı ve köy mücavir alanlarının anayasanın 127. Maddesine uygunluk sorunu. *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 20 (1), 77-112. Erişim Adresi (04.06.2023): <https://dergipark.org.tr/tr/pub/yuhfd/issue/76099/1261125>
- Erdi, A. (2009). *Mimarlık Meslek Pratiğinde Etik Değer ve Sorumlulukların Değerlendirilmesi İçin Bir Yöntem Önerisi*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi. İstanbul. Açık Erişim (08.05.2023): <https://polen.itu.edu.tr/items/10473b03-53f7-475d-a333-26ed5a701b09>
- Gül, A. ve Keçer, H. (2023). The Role and Importance of Municipalities in Earthquake Disaster Risk and Crisis Management. III. International Architectural Sciences and Applications Symposium (IARCSAS-2023). İtalya. Açık Erişim (23.01.2024): https://www.researchgate.net/publication/375742006_THE_ROLE_AND_IMPORTANCE_OF_MUNICIPALITIES_IN_EARTHQUAKE_DISASTER_RISK_AND_CRISIS_MANAGEMENT
- İnan, C. E. (2016). Türkiye’de göç politikaları: İskân Kanunları üzerinden bir inceleme. *Göç Araştırmaları Dergisi*, (3), 10-33. Açık Erişim (31.05.2023): <https://dergipark.org.tr/tr/pub/gad/issue/43300/526452>
- İstanbul Büyükşehir Belediyesi [İBB]. (t.y.a). Deprem ve Zemin İnceleme Şube Müdürlüğü, İstanbul. Erişim Adresi (13.06.2023): <https://www.ibb.istanbul/Permission/Detail/109>
- İstanbul Büyükşehir Belediyesi [İBB]. (t.y.b). Tesisler Bakım ve Onarım Şube Müdürlüğü, İstanbul. Erişim Adresi (13.06.2023): <https://www.ibb.istanbul/Permission/Detail/124>
- İstanbul Büyükşehir Belediyesi [İBB]. (t.y.c). Emlak Şube Müdürlüğü, İstanbul. Erişim Adresi (13.06.2023): <https://www.ibb.istanbul/Permission/Detail/144>
- İstanbul Büyükşehir Belediyesi [İBB]. (t.y.d). Altyapı Projeler Şube Müdürlüğü, İstanbul. Erişim Adresi (13.06.2023): <https://www.ibb.istanbul/Permission/Detail/100>
- İstanbul Büyükşehir Belediyesi [İBB]. (t.y.e). Yapı İşleri Şube Müdürlüğü, İstanbul. Erişim Adresi (13.06.2023): <https://www.ibb.istanbul/Permission/Detail/80>

- İstanbul Büyükşehir Belediyesi [İBB]. (t.y.f). İmar Şube Müdürlüğü, İstanbul. Erişim Adresi (13.06.2023): <https://www.ibb.istanbul/Permission/Detail/106>
- İstanbul Büyükşehir Belediyesi [İBB]. (t.y.g). Kültür Varlıkları Projeler Şube Müdürlüğü, İstanbul. Erişim Adresi (13.06.2023): <https://www.ibb.istanbul/Permission/Detail/96>
- İstanbul Büyükşehir Belediyesi [İBB]. (t.y.h). Yeşil Alan ve Tesisler Yapım Şube Müdürlüğü, İstanbul. Erişim Adresi (13.06.2023): <https://www.ibb.istanbul/Permission/Detail/64>
- İstanbul Büyükşehir Belediyesi [İBB]. (t.y.ı). Raylı Sistem Projeler Şube Müdürlüğü, İstanbul. Erişim Adresi (13.06.2023): <https://www.ibb.istanbul/Permission/Detail/188>
- Kaplan, Ç. (2009). Kamu Yönetiminde Etik ve Kamu Çalışanlarının Etik Kavramını Algılayışları. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 14 (3). 343-355. Erişim Adresi (30.12.2023): <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/194642>
- Karataş, E. ve Tarhan, A. (2021). Yerel yönetimlerde e-belediye uygulamaları: Büyükşehir belediyeleri üzerine bir içerik analizi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (45), 317-335. DOI: 10.52642/susbed.899679. Erişim Adresi (01.06.2023): https://dergipark.org.tr/tr/pub/susbed/issue/60651/899679#article_cite
- Mızrak, K. C. ve Tolon, M. (2017) Development of disaster management in Turkey: from 1999 Kocaeli Earthquake to 2011 Van Earthquake, *International Journal of Engineering Science and Application*, 1. Erişim Adresi (01.06.2023): https://dergipark.org.tr/tr/pub/ijesa/issue/33450/360986#article_cite
- Sadri, H. (2012). Mimarlıkta Meslek Etiği ve Mimarların İnsanlığa Karşı Sorumlulukları. *İş Ahlakı Dergisi*, 5 (9), 71-96. Erişim Adresi (30.12.2023): <https://isahlakidergisi.com/content/6-sayilar/9-5-cilt-1-sayi/m0048/sadri.pdf>
- Sadri, H. (2015). Mimarlık ve etik: Mesleki etik olur mu?. *Middle East Technical University Journal of the Faculty of Architecture*, 32(1), 91-104. Erişim Adresi (08.06.2023): <https://metujfa.arch.metu.edu.tr/index.php/jfa/article/view/2015.1.5/26>
- Şimşek, E. (2021). *Emsal Harici Alan Kullanımlarının İmar Mevzuatı, Kentsel Yaşam Kalitesi ve Etik Açılardan İrdelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Kültür Üniversitesi. İstanbul. Açık Erişim (30.12.2023): <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Türkiye Mühendis ve Mimar Odaları Birliği [TMMOB] Mimarlar Odası. (2009, 17 04). Mesleki Davranış Kuralları Yönetmeliği, TMMOB Mimarlar Odası, Ankara. Erişim Adresi (13.06.2023): <http://www.mimarlarodasi.org.tr/index.cfm?sayfa=belge&sub=list&bid=220&mid=220>
- Türkiye Mühendis ve Mimar Odaları Birliği [TMMOB] TMMOB Mimarlar Odası. (2023). 6 Şubat 2023 Depremleri Tespit ve Değerlendirme Raporu. TMMOB Mimarlar Odası, Ankara. Erişim Adresi (14.06.2023): <https://www.tmmob.org.tr/sites/default/files/mo06022023depremtespit.pdf>
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı [TSBB]. (2023). Kahramanmaraş ve Hatay Depremleri Raporu. Erişim Adresi (19.06.2023): <https://www.sbb.gov.tr/2023-kahramanmaraş-ve-hatay-depremleri-raporu/>
- T.C. İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı [AFAD]. (t.y.a). AFAD ve Tarihçesi, T.C. İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, Ankara. Erişim Adresi (11.06.2023): <https://www.afad.gov.tr/afad-hakkinda#>
- T.C. İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı. [AFAD]. (t.y.b). Türkiye Deprem Tehlike Haritası, T.C İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, Ankara. Erişim Adresi (11.06.2023): <https://www.afad.gov.tr/turkiye-deprem-tehlike-haritasi>
- Tortop, N. (1985). Yönetim sistemimiz içinde belediyelerin önemi, sorunları ve yeni düzenlemeler. *Amme İdaresi Dergisi*, 18 (4), 3-12. Erişim Adresi (08.06.2023): <https://ammeidaresi.hacibayram.edu.tr/Dergiler>

- Türkiye Belediyeler Birliği. (2014). Yapı Ruhsat Süreçleri Rehberi. Erişim Adresi (19.05.2023): <https://www.clouds.com.tr/web/uploads/dosya/284179.pdf>
- Union International des Architects [UIA]. (2017). Guidelines for the UIA Accord on Recommended International Standards of Professionalism in Architectural Practice Policy on Ethics and Conduct, UIA Mesleki Uygulama Programı Ortak Sekreterliđi, Amerika. Erişim Adresi (30.12.2023): https://www.uia-architectes.org/wp-content/uploads/2022/03/guideline_on_codes_and_ethics_updated_2017.11.pdf

The Role of the Architect in Local Governments in Turkey and the Evaluation of the Architect's Responsibilities in terms of Professional Ethics in Losses in the February 6 Earthquakes

1. Introduction

In our country, there are local administrations in order to carry out the administration faster and more effectively. Local administrations are public legal entities elected by the voters specified in the law in order to meet the common needs of the people. Local administrations are divided into provinces, municipalities and villages. The municipality is the administrative unit closest to the people with administrative and financial autonomy. In order for this administration to be successful, it must give confidence and support to the society. Within the scope of the article, the concept of municipality and the duties and responsibilities of municipalities in earthquake will be examined. Turkey experiences frequent earthquakes due to fault lines within its borders. This natural disaster causes great loss of life. After the 1939 Erzincan and 1999 Marmara earthquakes, the 7.7 and 7.6 magnitude earthquakes in Kahramanmaraş, which took place on 6 February 2023, caused great losses in our country. Studies on natural disasters started after the 1939 Erzincan earthquake. Until today, the work continues by changing and developing. For safe buildings and construction, architects, civil engineers and city regional planners working in local governments must carry out meticulous work in their fields of expertise in accordance with the regulations. Within the scope of the study, the duties and responsibilities of architects, who are the approval authority in local governments, will be determined through legislation. The inferences made will be interpreted based on architectural ethics.

2. Material and Method

The concept of ethics is essentially to seek the good and the truth. The profession of architecture and ethics' pursuit of the good are common points. Architecture is a profession that aims to build the environment in the best way. In this direction, in order to realize professional ethics, the architect and the participants affected by the work must comply with these rules. Within the scope of the study, TMMOB Chamber of Architects Professional Code of Conduct and UIA Code of Ethics and Conduct, which are among the architectural ethical codes, were examined. The first studies of the UIA ethical codes were completed in November 1997, and the text was accepted in June 1999. Its last revision was made in 2017 and took its current form in September 2017, when it was approved by the UIA Assembly in Seoul, South Korea. The purpose of the rules is to enable architects providing consultancy services to fulfill their responsibilities. The regulation issued by the Chamber of Architects of TMMOB in 1954 was prepared for architects working in public institutions and private sector. The rules of both institutions include obligations to society, employer and profession. The professional code of conduct in Türkiye states that the architect is also responsible to the professional chamber. In addition, the UIA considers that the architect should supervise himself and his staff. When the ethics of architecture is examined, the evaluation criteria of the architect working in the local government have been determined. These are competence, continuing professional development, protection of interests, legality, responsibility and jurisdiction, disclosure, auditing, integrity and objectivity.

3. Findings and Discussion

In Turkey, on February 6, 2023, at 04:17 and 13:24, two major earthquakes with intensities of 7.7 and 7.6, the epicenter of which were in the Pazarcık and Elbistan districts of Kahramanmaraş. More than 50 thousand lives were lost and more than half a million buildings were destroyed in 11 provinces affected by the earthquake.

In municipalities that have an approval authority and inspection authority, architects can work in different units. Architects working in the Department of Science Affairs can take part in urban infrastructure projects such as water and sewerage, transportation. All kinds of construction works, the opening, construction and repair of roads, all kinds of demolition works are/will be done by this directorate. In the Department of Zoning and Urbanization, it performs all duties related to zoning, to supervise the zoning activities in line with the relevant laws and regulations of these laws, to issue

building permits and occupancy permits, to give conformity opinions regarding the construction and building height. Architects must take part in this unit. It mostly works as a housing inspection and approval authority. Architects working in the Department of Parks, Gardens and Green Areas can design afforestation, parks and green areas. It is responsible for making/having the projects of a playground, garden, playground, pedestrian path and green area and ensuring their supervision. The task of the Department of Cultural Heritage is to prepare/prepare urban design projects for immovable cultural assets, sites and historical environments that need to be protected, and to supervise surveying and restoration works. The duty of the Department of Earthquake Risk Management and Urban Improvement in some municipalities is to determine disaster risks, to create hazard maps and to make/have the necessary plans and projects done to reduce earthquake risk. Architects can work in the field of environment and environmental health in this unit. On the other hand, the Department of Rail System has to make/have every detail about the rail system done, and to examine and control all of them, the rail system routes, the necessary project, the materials to be used, the necessary modifications. The duty of the Department of Real Estate Management is to provide the transactions and management of the immovable properties that the municipality needs or owns. The task of the Support Services Department is to maintain and repair all buildings and facilities that belong to the municipality or are in use by the municipality. Architects can work in this unit in the services of culture and art, tourism and promotion, youth and sports buildings and the construction of secondary and higher education student dormitories. The Department of Studies and Projects evaluates and analyzes infrastructure, superstructure and urban design projects and, if deemed appropriate, prepares/has the project prepared. When the duties of municipal units are examined, architects mostly carry out inspection and control. They are involved in project approvals and construction processes. Within the scope of the study, the Department of Reconstruction and Urbanization will be emphasized. This unit manages the process from the beginning of a construction to obtaining a building occupancy permit.

According to the earthquake reports made after the February 6 Kahramanmaraş earthquakes, a total of 35,355 buildings in 11 provinces were destroyed and 668,926 buildings were damaged. In this section, the settlement and license process will be examined and the role of architects in the process and the rules to be followed will be strengthened with ethical codes. In Table 4, the different duties of the architect in different institutions during the settlement and license process are indicated.

Table 4. The settlement and license process and the role of the architect in the process (Union of Municipalities of Turkey,2014)

Settlement and Licensing Process	Architect's Role
1 <i>Application Sketch</i> LİHKAB (Licensed Map and Cadastre Bureau) is applied.	
2 <i>Zoning Status Document (ÇAP)</i> Application is made to the zoning and urban planning department of the municipality.	The architect is not involved at this stage.
3 <i>Road Level Report Document</i> Application is made to the zoning and urban planning department of the municipality.	
4 <i>Architectural Employment</i> The owner of the building makes a contract with the project offices that provide freelance architectural services for the preparation of the architectural project.	At this stage, the freelance architect is involved. He must do the job in compliance with the law, ethics and codes of conduct. If he does not have sufficient knowledge and equipment, he should not undertake the project. It should not mislead the customer or make any privileges. It should only accept the payment specified in the written contract and should not make any tempting offers. If an architect has been contracted for the same job before he should notify his colleague.
5 <i>Architectural Project Completion</i> The architect of the architectural project completes the project by adhering to the relevant regulations. Engineering services are carried out by communicating with the necessary disciplines.	

<p><i>Building Inspection Approval</i> The architectural project and the projects of other disciplines are controlled by the auditors working in the building inspection firm. If no error is seen, the letter of conformity and the project control form are signed.</p>	<p>At this stage, the architect working in the building inspection firm is involved. During the audit, the necessary regulations should be examined. They should not engage in illegal activities. They should be careful during their inspection.</p>
<p><i>Municipal Approval</i> Architects and engineers working in the municipality examine and approve the projects. The square meter scale of the project and the excavation calculation of the land are prepared.</p> <p>7 The owner of the building and the Building Inspection Firm sign the relevant contract. According to the square meter of construction, the Building Information Form (YİBF) is obtained from the website of the Ministry of Environment and Urbanization.</p>	<p>At this stage, the architect working in the municipality is involved. When approving the projects, it should refer to the relevant regulations. The building should check whether the approach and road distances, eaves level, number of floors, TAKS and KAKS calculations, and the level of the basement level are in accordance with the zoning status document. While making this approval, he should be aware of his professional responsibility.</p>
<p><i>Issuing a Building License</i> A building permit is issued from the website of NVI (General Directorate of Population and Citizenship Affairs). In the meantime, if there is a building on the building site, it is demolished.</p>	<p>The architect is not involved at this stage.</p>
<p><i>Building License Approval</i> The people whose names are included in the building permit sign their signatures. When the signatures are completed, approval processes are completed in YDS (Building Control System) and NVI systems.</p>	<p>The architect is not involved at this stage.</p>
<p><i>Workplace Delivery Report Document</i> The owner of the building and the project contractor or site manager sign the document and apply to the municipality. After the municipality checks the information, the workplace delivery report is approved via YDS.</p>	<p>At this stage, the architect is involved as the site manager. It is the duty of the site manager to supervise whether the construction is done in accordance with the architectural and static project. Architects must perform his duties with the care required by his professional obligation.</p>
<p><i>Work Completion Report</i> Municipal technical staff checks the conformity of the construction of the building with the project. The Building Audit firm completes the other required documents. These are: Energy Identity Certificate, Channel Visa, Layout Plan, Independent Section Plan, Facade Photos, Elevator License, Shelter Report, Environmental Plan Report.</p>	<p>At this stage, the architect working in the municipality is involved. If the work has not been completed in accordance with the project, there are deficiencies or errors, it should not approve the Occupancy Permit.</p>
<p><i>Building Occupancy Permit</i> After the completion of the construction activity, a Building Occupancy Permit (Occupancy) is obtained if no errors are observed.</p>	<p></p>

4. Conclusion and Recommendations

Architects are involved in many stages until the Building Occupancy Permit is obtained. These are the freelance architect who undertakes the work in the project design, the inspector architect working in the building inspection firm, the public architect working in the municipality and the architect working as the site manager. In order for the professional practice to be carried out successfully, all participants must comply with ethical values and responsibilities in this process. When we look at the causes of the demolition, it is clear that the responsibilities of public architects, who are the last decision makers in the local government, are more and more important than their other colleagues. In this section,

suggestions will be made to the architects working in the local government on the ethical concepts obtained. The architect should not take part in the local government without obtaining professional and technical knowledge. In order to train more competent architects, as in 39 countries, a professional exam must be introduced in our country as well. It should give priority to social interests and consider the benefit of society. He must not act unlawfully for his own benefit. He should constantly improve himself and his profession and contribute to the development of his profession. He must act in accordance with the laws, rules and regulations in every decision he takes and every approval he gives. Do not sign any inappropriate documents. He should be aware of his responsibilities and take decisions depending on the corporate culture to which he is attached. He should not act unethically and should not abuse his authority. It should inform the building owner professionally, legally and professionally. In accordance with the law, it should talk about right and wrong practices and guide people. Before approving the Building Permit and Occupancy Permit, the necessary inspections must be made. No approval should be given until all technical inspections are completed and errors are corrected. He should be honest and truthful in his dealings with colleagues and the public. It should not mislead or deceive people. He should avoid behaving that may raise doubts about his honesty and should protect the dignity of his profession. Their behavior must have reached moral and ethical maturity. It should act impartially, equally and justly. It should act impartially and decide in accordance with the law in any conflict of interest or the wishes of the owner of the building. It should make consistent and stable decisions that are bound by the law.

This study aims to show the ethical rules that should be taken into consideration, especially for architects working in local governments. Architects must correctly manage complex and challenging production processes in professional life and must not compromise on professional ethical principles and responsibilities. As a result, all disciplines responsible for production growth must adopt the principles of earthquake-resistant Turkey in terms of ethical values and responsibilities.

